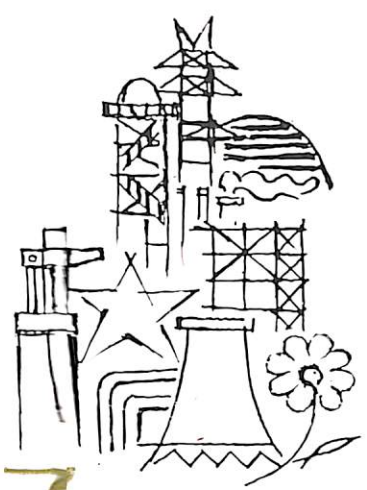

LIRIM DEDA

Zëri
i tokës

poezi

BIBLIOTEKA
E
SHETIT
GJIROKASTËR

ZH-1
D 32

214-1
D 32

LIRIM
DEDA

SHKURT
LIBRI

Zëri i tokës

POEZI

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

48922

DASHURI E MADHE

E dua barin, e keni parë barin
kur fërfërin se si këndon e flet?
Në një kërcell të blertë mban vlagën e ugarit
dhe para se të vdesë mbi plis kokën pështet.

E dua erën, erën që flladit e shket
në trupin e pranverës sonë të bardhë.
Dhe mirë e ndiej: kur me shqetësim buçet,
dikush kërkon të shkelë grurin tonë në arë.

E dua Diellin tonë të madh, të bukur,
se jeta jonë atje ka nismë, po fund nuk ka.
Kur rrezia e tij më bie mbi sup lehtë si flutur
kujtoj krahun e Nënës që kurrë në jetë s'm'u nda.

MIDIS DY BETEJAVE

Grykët e skuqura të pushkëve nxjerrin ende tym.
Armiku s'pati kohë të numëronte të vrarët,
disfata u hodhi përsipër harrim...

Ej, xha Godo,
ç'bën skuadra e parë, ç'prisni?
Labi largoi nga balli një mjegull pikëllimi.

Si një zjarr i madh u ndez kënga e trimave:
«Komisar, o shok i vetëtimave...»

O, ç'qenka kënga
për plagët e rënda.

Në agim do sulmojmë përsëri,
tani duhet fjetur sado pak.

Po s'na ka ikur vetëm gjumi,
na ke ikur ti,
shoku komisar...

Buza na digjet,
qepalla s'na mbyllet.

Ja, erdhën fshatarët me bukë e me ujë,
erdhën dhe tre partizanë të rinj.
Të kërkuan, komisar, por nuk të panë kurrkund.

Në buzë u shquheshin ca fjalë dashurie për ty,
si kokrra gruri në arën e porsakorrur.

E si mund të flihet,
kur ende duket tymi i shtëpive që digjen,
kur presim të na vish,
të ngrihesh me gjithë peshën e plagëve,
trim, o komisar?

NË AGIM DIKUSH TROKET

Sa vite ikën, sa?
Im bir na u bë erë.
Një pushkë hodhi në krah,
në sup shaminë e verdhë...

Dhe iku biri i nënës
tej malesh nëpër natë,
po lehtë si rrezia e hënës
më vjen e ç'mallem prapë:

«Jam unë, o nënë, djali,
të thashë që do vij?...»
— M'u poq në buzë malli,
afroju, xhan, o bir...

Po rrezia e hënës iku
e gjumë s'vë në sy,
ndaj prapë buza i piku:
Ç'u bë, ku shkoi ai?

Në agim dikush troket
lehtë e lehtë në xham.
Është djali që i flet:
«Si fjete, nëno, xhan?»

— Je ti, o syri i vetëm ?
Ç'më ike ashtu mbrëmë,
s'ta dhashë dot e shkreta
një ftua... ta kam lënë...

Tridhjetë vjet e ca
kaluan që atëherë,
po zemra e nënës ja
duron e pret në derë...

Ushtarët ecin në rresht:
ajo shikon të birin,
diku aty në mes,
patjetër më i miri...

Kështu e sheh çdo ditë
të bukur dhe të ri,
ia puth me mall dy sytë,
por dot s'e puth ai...

KA PAS QENË...

Ka pas qenë një i quajtur Bilal,
eh, ç'ka pas qenë.
Kur zbriste nga mali hipur në kalë
bubullonte me gjëmë.

Ka pas qenë një i quajtur Bilal,
eh, ç'ka pas qenë.
Nën potkonjtë e tij gjëmimtarë
njerëzit kallinj gruri në lëmë.

Urdhëronte ai
dhe flakë mirrte pylli në fshatin përballë.
Në pikëllimin përvëlues të tij
feksnin madhështore sarajet...

Me plumbat e pushkëve hakmarrëse të fisit
jetën tonë e ka ngrënë.

Ama, edhe ne, sa na erdhi për Partinë sihariqi,
të egër betimin e bëmë...

Ia morëm të gjitha, çerdhen e gjarpërinjve ia
dogjëm,
ç'ia bëmë aq mirë.

Me gurët e sarajeve ndërnuam themelet për
shkollën,
për gjuhën shqipe të lirë.

QANTE NJË CULE ÇOBANI

Qiellí pus dhe syri pus,
thundër e turkut thikë në shpirt.
Petro Nini një grusht prush
po shpërndan me shkronjat shqip.

Vijnë djem e vijnë pleq,
këmbërrjepur, kurrizdalë.
Dritëron ky alfabet
në çdo fshat, në çdo mëhallë.

Dritëron e mbyllen plagë,
plagët shpella që hap kleri.
Mes për mes u çafsh, moj natë,
në mos na përpiu vreri...

Vreri jo, por mallkimi
i dhespotit është i rëndë.
Petro, të pret shkishërimi,
për ty s'ka jo varr nën hënë...

Shkrishërim me gjithë fëmijë
dhe me shokë, nxënës, fis.
Gjuha shqip të shkrepëtijë
nëpër rrokjet e lirisë.

Nëpër rrokjet, nëpër fjalët
që kur belbëzon fëmija,
nëpër gjak t'i rrjedhë e valë:
do të bëhet Shqipëria...

E nuk pyet ç' thotë dhespoti,
e nuk shitet as me lira.
Krrakrrakrutë e një korbi
sikur hanë germat mbi libra.

Edhe nise nëpër male
sop më sop e gur më gur.
Librat shqip kudo i fale,
zemrën si pishtar në udhë.

Zemrën që s'u ça në burg,
zemrën që s'plasi nga ndjekjet
dikush vë në shenjë me pushkë,
dikush e dënon me vdekje.

Të ndjek hapi i pabesë,
për çdo shpifje pas një thikë.
Ndërsen kleri qentë e zez,
gijqi mesjetar u shpif.

Shokët bien nën sëpatë,
me hanxhar u pritët koka.
Buzëqesh me ballin lart,
dritë e shqipes nuk shteroka.

«Vramëni, armiq të egër,
të pabesë, vramëni.
Gjaku im u duhet nesër,
gjakun tim o mblidhmani...»

«Nipërit tuaj këtë gjak
le ta kenë mu si bojë...
Gjuha jonë do shkruar prapë,
shqipja Shqipëri të rrojë...»

E dëgjoi këtë dhespoti,
e dëgjoi këtë pashai.
— Jo me plumb, e vraftë zoti,
të helmohet, qerratai...

Fol, o fol Han i Selmanit,¹⁾
ç'u err dielli atë ditë...
Qante një cule çobani,
gjak pikonin germat shqip.

Gjak pikonin dhe u ndezën
nëpër sytë që shkrepnin xixa.
Ashtu, më ju lumtë, vëllezër,
ta zhuritë natën drita.

1) Hani i Selmanit — vend ku mësohej shkrim e këndimi shqip

MALLI PËR MEMEDHENË

Duke lexuar letrat që vijnë nga bashkatdhetarët me banim jashtë atdheut.

E dimë mirë, për ne ylberi i ëndrrave
harkon tek një kasolle me kashtë e gjeth të njomë...
Po atë diell atje, shteron gjaku i këngëve,
Atdhe — e fundit fjala jonë.

Sot zëri ynë çan si klithmë, si era
dhe vjen që larg e puth baltën mjaltë:
«O male të larta, ju, o fusha të gjera
ju kam ndër mend ditë dhe natë...»

O malli i zjarhtë për ty, Shqipëri,
ç'na gurgullon si lumë në gjak.
Ky mall stuhi na jep krahë që përsëri
të vijmë... ose të vdesim veç për atë prag.

LIRIKË

Me bllokun para një mesnatë
diçka rrëmoja në kujtime.
Këndoi lapsi përmbi kartë
të hershmen lirikë intime...

Baba, tha djali nëpër gjumë,
kjo thirrje erdhi si një klithmë.
Ç'të dhëmbi, bir, sonte kaq shumë
e ç'ta lëndoi të bardhin shpirt?

Me shoqen tënde dje ca fjalë
të hidhura pate këmbyer.
Se ardhka dashuri e parë
dhe si tufani i rrëmbyer...

Dhe unë ta skuqa veshin fort
për ca më tepër maturi...
Lirikën time hedh në shportë
dhe shkruaj këtë vjershë për ty.

MONOLOGU I NJË KOMANDANTI

... Paskam qenë i mirë, vetëm i mirë?
Letrat të vërtetën s'thonë plotësisht.
Po kur thellë në zemra nuk u kisha hyrë,
vallë, s'u rrëmbeva krejt padrejtësisht?

Po kur hapi im, ritmin djaloshar
dot s'e ndiqte larg, në të egrat shkrepë,
a s'më dhatë ju rini, e forcë, e zjarr
dhe një gllënjë ujë që e kishit për vete?

Po kur gjella erdhi krejt e ftohtë
dhe s'e prekët fare shumë nga ju?
Buzagaz më thatë, gjoja, u ngopët,
a s'ish vallë faji im këtu?

Po kur pecet këmbët ua bënin plagë
dhe duronit dhembjet shtigjesh pambarim?
Gjersa ju më kishit si vëlla, si babë,
vallë gjithë këto s'ishin faji im?

... U ka marrë malli, mall ushtari,
për një armë që shpesh ua zbardhi faqen.
Për një këngë zemre ato netë janari,
kur me borë ngarkuar çanim monopate...

Malli juaj vlagë nga transhetë,
kur me vrull në sulme sytë na digjnin plumb,
kur të mirrej fryma po ti rend e rend
dhe kur shokun hidhje si një zog mbi sup...

Malli juaj fërfërimë gjethesh,
vërshëllimë sirene, sokëllimë çobani,
melodi e grurit... i dëgjon e ngjethesh,
pi me sy e veshë e prapë s'të ngopet xhani.

Malli juaj është mbresë ushtari:
me një lugë ndodhte fasule hanim tok.
Kur ndonjë nuk kish një fill letër cigari,
çuditërisht gjente një paketë nën kokë...

Malli juaja është dhembje ushtari
për një fjalë, një hap të pamenduar.
Në fytyrë turpi u digjej si zjarri,
po «asgjë» akoma unë s'kisha kuptuar.

17
48 P22

Zemrën tuaj e dëgjoj me mall,
paskam qenë i mirë, shkruani nga larg.
Por, pa fajkonj të tillë si ju, shokë ushtarë,
vallë, ç'mund të jetë një komandant?

PARTIZANËT

1.

Partizanët bujtën një natë,
flaka në vatër lëpihej mbi shkarpa.
U vumë pakë bukë, pakëz djathë,
edhe pse tërë javën ne hanim veç lakra.

Nëse ajo bukë kalli misri do të ish,
të dhjetë partizanëve
nga një kokërr misri do t'u takonte sigurisht.

Hë, pra, na rrëfe, babagjysh,
nga partizanët m'i forti cili ish?
Ai qeshi nën hundë:
— Ai që hëngri më pak.
Po pse, a kish aty për të ngrënë më shumë?

2.

Kolona partizane kaloi me këngë
mes për mes fshatit të porsaçliruar.
Mbi borë me gjak diçka ishte shkruar...

Ai që ecte në krye, pallto nuk kish,
kish automatik dhe revolver në brez.
Gishti i tij i madh jashtë shollës
i grisej në ngricë...

O babagysh,
ai që partizanëve u printe në ballë,
më i forti vallë a nuk ish?
— Bijtë e mi, ju floririn e njohët në zjarr...

KTHIMI

Nënës i mbeti koka nga dera
të dëgjojë tri herë si gjithnjë: trak, trak, trak...
Mua më mbeti syri hapur tek shtegu,
O, ja babai që iku në mbrëmje në agim vjen me
vrap...

Zogjtë cicërijnë ngado trumba-trumba
dhe unë dua të fluturoj bashkë me ta.
Nën qiellin tonë, në këto ditë të bukura,
eja mbush çerdhen me këngë, o baba.

Këtë ti e ndien, ja, thellë heq në zemër,
i kthjellët po nise me çapin e lehtë.
Baba, s'kam një gjemb fëmijnie në thembër,
po shpirti pa ty më ther e më djeg...

Në ajër s'ka vetëm fjalë të mira
se era ngre dhe pluhur dhe gjethe.
Për pastërtinë e vërtetë dashuria
a nuk u dashka të bëjë përpjekje?

... Mbrëmë ti i shkove nënës në punë
e ajo u kthye si të kish qenë në festë.
Si vajzë m'u duk, me lëng qershie në buzë
dhe ja, tani me kokën nga dera po pret.

Nxito të më puthësh ëmbël mbi ballë
dhe unë të të futem si fugë në gjoks.
Atëherë do të kesh në krahë pulëbardhën,
atëherë do të kem një shkabonjë si shok.

Zogjtë fluturojnë ngado trumba-trumba
dhe unë tani fluturoj bashkë me ta.
Nën këtë qiell sot jam më e lumtura.
ti u ktheve sërishmi, i miri babà.

E BUKURA, SI NËNA

Përmbi një sop tërë natën i menduar
pranë grurit ndenji brigadieri.
Ai e hëna, dy. Duke vështruar
se si nën cikën mardhte ngado dheu...

Iu drodhën shpatullat e shtati krejt,
po sytë iu mbushën plot me gjelbërim.
Një tufë me rreze hëne si shall i leshtë
i ra mbi supe gjer në agim...

Dhe hodhi sytë me dashuri nga hëna:
— O moj e bukura, si nëna...

SA HERË KUJTOJ QEBIRIN

... Vratë Qebirin, bariun më të varfër të fshatit,
tek i binte culës me tre shelegë në mal,
tek derdhte shpirtin në një culë të verdhë,
ia ndërronte rrjedhën përroit që shelegët ujë të
pinin,
dhe nxirrte krisma nga cula si ta kish maliher...

Na vratë gjyshin Nebi...
Kur e pyetët për partizanët, u tregoi gjethet e
pyllit.

Ju, ndjellakeqas, thatë se gjethet bien në vjeshtë
dhe ai qetësisht tha se gjethet mbijnë prapë në
pranverë.

Na vratë dhe nënën Harzikë,
nënën që tre djem në male i nisi
dhe çdo mëngjes dilte tek porta,
i fliste malit të afrohej një çikë...

Priste e priste nëna Harzikë
që tre djemtë t'i sillnin jo tre thasë me misër,

për vete kish boll lakra e hithër —
po ajo priste një fjalë, një fjalë bardhoke,
një fjalë plot dritë me dy rrokje,
një fjalë nga vetë goja e Lirisë...

Sa na pushkatuat ju, sa?

Po nga u zhdukët tani që erdhën partizanët, nga?
Populli i priti ata me gaz e me këngë
dhe komisari më mori mua në supe, ho-oopa...

Hodha sytë tutje, tutje...

Atë çast pa brenga dhe më e bukur m'u duk
krejt bota.

Dhe kujtova sërish Qebirin me culen e verdhë
e lëndinat ngado u mbushën me tërfil e shelegë...

LETËR NGA TRANSHEJA

Jemi mbledhur kokë më kokë
ne ushtarët në llogore.
Sytë e komisarit Gjokë
të bukur si lule bore.
Dielli s'ka ardhur që mbrëmë,
flë nën sjetullën e malit.
Vendin e tij e ka zënë
syri i zjarrtë i ushtarit.
Dhe poeti më i ri,
që e priti agimin zgjuar,
thotë: — Pa dëgjoni, shokë, tani
t'ju lexoj ç'letër kam shkruar...
Trëndelinë, moj trëndelinë,
që ke mbirë këtu mbi plis,
do të bëj me ty një tufë
për tek Nëna do ta nis.

*Mbi pëllëmbë të saj vë kokën,
si një yll kur del mbi mal.
Jam fëmi në gji të saj,*

kam lezet kur çiltër qesh,
kam lezet kur me duf qaj.
Dhe e di, jam i sigurt
se dhe njëqind vjeç të isha,
pa fjalën e saj të urtë
si një gjeth plepi do isha...
Nënë, moj, të nis sot letër
se kam mall të të puth ballin.
Në mesnatë, apo nesër
nisem prapë në gjurmë ushtari.
Do të hap transhe në male,
do të hap udhë nëpër lugje.
Frymëzimi që më fale
më bën trim në shtigje lufte.

NË QAFËN E BUALLIT TAKOVA NJË MËSUESE

Poshtë Qafës hone të thepisur
dhe përtej kodrat valë-valë.
Po s'më tha: «Shiko ku jam gremisur»,
sado që kish mall për Tiranën.

Në Tiranë ajo paskej lindur,
babë e nënë atje i kish akoma.
Pesë vjet rresht e kishin bindur:
malet janë djep për këngët tona.

Ua kish parë dashurinë e thellë
për çdo gur, ledh e fije bari
ndofta ndaj aq shpejt kishte ndier
t'i rrihte në gjoks një zemër fshatari...

Lodhej ajo shumë, si nuk lodhej
duke kapërcyer nëpër shkropa.
Asnjë çast s'e la veten të kotëj
në ëndrra naive, shterpa.

Ndaj e njihnin, e donin të gjithë
ç'qenë e s'qenë tejpertej staneve.
Kur njeriu vëngër s'ua heth sytë
dritë merr e dritë u jep maleve.

Në sytë e saj malet kishin derdhur
ngjyrat më të ëmbla gushëpëllumbi.
Ndofta ndaj kaq kohë unë jam kredhur
në ato shtigje dhe nuk më merr gjumi...

ROJTARI I PYJEVE

Pëlçet një syth, dhe një, dhe njëqind
dhe sythat mbushen me gjethe të njoma.
Për të si fëmijët janë lisat e rinj,
po hajde dhe rrit fëmijë me miliona...

Një vit, dy, një jetë të tërë
nënë kurorën e dendur të aheve, të lisave.
Sa herë ka qeshur ai me poterë
dhe pse ka qenë ballë për ballë bishave.

Po kur vetëtimat kanë rënë me gjëmë
në kurorën më të lartë, më të moçme,
shpirtin e tij çikë nga një çikë kanë ngrënë,
prush i ka dalë prej çdo kocke.

Kalojnë «Skodat» ngarkuar me lëndë
për fabrikat, banorët në fshat e qytete,
boritë, si qindra tenorë, nisin një këngë,
për rojtarin e pyjeve kjo përshëndetje.

Pa vijnë shirat, në vjeshtë stuhitë
dhe erozioni nga pylli zgjat dhëmbët...
Ai po aty, gjymtyrë e dyfishtë
drejt tokës me dhembje shtrin rrënjët.

Dhe po i patë një ditë ulur për tokë
kurorat e pishave e të lisave,
ju, shoferë, gjeologë, udhëtarë, kjo do të thotë
se është ndarë prej tyre rojtari i pyjeve.

PUSHKA SI FLORI NË RRËNJË

Në ato vite plot me derte
u vërvite në kurbete,
po as miell, as flori s'gjete,
kokë e kockë prure me vete.¹⁾

Po ç'e doje atë kockë,
le të ish si plug e fortë.
Ajo botë kokëposhtë
s'të dha një pëllëmbë tokë.

Pa çalltisi mbret kopuku,
erdh me dhëmbët e një ujku.
Vendin shqeu, preu, nduku,
dhe çdo shpresë na e zhduku.

1 Ago Nësja, anëtar i shoqërisë «Vatra», pjesëmarrës në luftën e Vlorës më 1920, në Revolucionin Demokratiko-Borgjez të vitit 1924, u ndoq egërsisht nga njerëzit e Zogut.

Ti me sy e prapë qorr,
t'i verboi rendi horr.
Ti me veshë e prapë shurdh
në qelinë e jetës burg.

Po ja, prapë pushka krisi,
jo për gjakun e një fisi.
Tradhtinë e atij pisi
me gjithë rrënjë copë e grisi...

Dhe ti pe nga majat lart,
të digjej urrejtja flakë.
Bukë pak, pushkë më pak,
me bomba mbushe një trastë.

Pushka si plori në rrënjë
ra me tërsëllimë e gjëmë.
E përmbysi botën kërmë,
kutërbimin aq të rëndë.

Tokën ku e patët kokën
e vutë si bukë në sofër
dhe u ulët rreth e rrotull:
zot u bë veç zoti popull.

More vetë një grusht dhé,
nuk ra shi por loti që,
kur e puthe, bëre bé:
tani po, do rroj më né...

BALADA E GJAKUT

... Sytë e djemve vetëtijnë,
kockat sertë u kërkëlljnë.
Vallë, si sprapset sulmi i tretë,
kur në pushkë s'ka më fishekë?
Flasin dushqet e lajthitë,
fol, Haki, grykë copë e çikë.

O Haki, vëlla Haki,
je bilbil a je njeri?
Të dy duart i ke zënë:
një tek plumbi, një në këngë.
Të dy sytë i mban hapur:
një në tinguj, një tek gjaku...

Ta-ta-ti, ta-ta-ti,
derdh boria breshëri...
S'është bori, por mitraloz,
pikë e gjakut të ciflos.
Trimat dalin fup nga toka,
trimëria nuk shteroka.

Këta djemtë e Zylyftarit
kërcejnë si xixa stralli.
Hasmit i ngjiten në shpinë
me thika, me sokëllimë,
që të pret brinjë më brinjë,
të zhurit si vetëtimë...

Ti-ta-ta, ti-ta-ta...
Ç'ke, Haki, ç'ke, vëlla?
Gjak kam ende, po s'kam frymë
se gremiset sulmi ynë,
dhe më duhet ta ndjek pas,
o në vend le të pëlças.

Ta-ta-ti, ta-ta-ti...
Zylyftari bën çudi:
Këmbë ka e këmbë s'ka
që ta hidhte përmbi ta,
të pëlçiste si granatë,
a t'i priste si sëpatë...

Tendë e Qypit gur mbi gur
flakëron si një flamur.
Tendë e Qypit gur e gropa
burim lavdie buroka.
Tendë e Qypit gur e dushk,
ç'gjerbe atë gjak të kuq.

TREGIMI I NJË KOMISARI

Dimri na erdh me borë e me ngricë
sa ulëriu dhe ariu i murmë.
Të ftohtit e thëllimi pret me brisk,
po syri i vigjilencës sheh më shumë.

Dhe ja, papritur, u sëmur ushtari
e kënga jonë papritur u mek.
Në këtë llohë po u shua zjarri,
dashka mundime e nuk rindizet lehtë.

Dhe s'kam guxim tash për asgjë,
s'shoh dot as zhivën në termometër.
Mos është më mirë ta thyej atë
tani që nxiton të kalojë dyzetën?

Shikoj ushtarët, sypërlotur
më luten të bëj diçka.
Vëllezër, ç'bëni? Fshini lotët,
ky babë e nënë këtu na ka.

Tridhjetë minuta bëni durim,
u nis helikopteri... Ç'duhet më
Stuhi e ashpër shfryn e fryn,
minuta shekull na u bë.

E desha dhe këtë dritë syri,
paçka se e qortoja shpesh:
kur dilte për të mbledhur lule prilli
dhe kthehej me potere me vonesë.

Kur s'flinte si dhe shokët me orar,
po priste sa të gjente në qiell Arushën...
Kur korrtë e mblidhte dy duaj bar,
ia çonte xha Ymerit poshtë për mushkën.

Kur donte që të shkonte larg në lumë,
të çante kundër rrjedhës si një troftë,
kur fliste me përçartje nëpër gjumë
për një pulëbardhë e për një lopë...

Dhembjet që ndien ushtari i ri
nuk ditkam si t'ia heq me fjalë.
Po hape, bir, syrin e zi,
pse i çurgon djersët mbi ballë?

Sërish ti zë e flet përçart,
një prush i thellë ta ndez vetëdijen.
U dashka që këtu në çast
gjithçka të shtrenjtë të ta bie.

Dhe babë e nënë, edhe motër,
shokët, lumin, delet, fshatin...
Burimin akull për nën kodër,
qenin që leh, zogjtë, flladin...

Dhe syri i tij gjer tash i shuar
zë e lëshon ca xixa jete.
Dashurinë e pastër që kam kërkuar,
dimrit atë natë këtu e gjeta.

Në këto ditë e net u dashka
të jem patjetër komisar.
U lodh stuhija, s'fryn përjashta,
por brenda trupit tonë, në gjak.

Tani, pa çohu, vëlla e shok,
helikopteri ja, po vjen.
Dhe zemra zu këndon si zok,
një valle duhet sonte, djem.

SYRI IM DËGJON E FLET

Po ti, ku e dëgjove, Vangjel,
si e dëgjove tërmetin e rëndë?

— I shurdhër jam vërtet,
po pse, pse u dashkan veshë
që ne t'ia dëgjojmë zërin tokës mëmë?

Zëri i tokës mëmë
kudo që të jesh vjen lehtë-lehtë si ëndërr,
të ulet mbi qepalla,
të ulet në zemër.

Me veshë s'dëgjoj më,
gojën më s'e kam.
Ç'më mbetet?
Në u ndafsha nga ky zë,
mbi dhe i vdekur jam.

Jam memec,
po pse midis bijve të një nëne
vetëm me fjalë bëhen besëlidhje?
Po gjaku?
Gjakun e kupton gjakun pa thirrje.

A mjaftojnë fjalët që njeri të quhesh,
a s'keni vënë re se shpesh
ca mendime nuk thuhet?

Po ka dhe një tjetër alfabet,
që përdoret jo kur kërkon, por kur duhet të japësh,
diçka nga djersa e ballit, nga krahët,
diçka nga pëllëmbët e tua të mëdha,
që voglushët të mos gdhihen jashtë tërë natën,
që të tjerët me gëzim të të thërrasin: vëlla...

Ky alfabet, besoni, është i përditshëm,
për asnjërin nuk është sekret.
Kur s'mësohet aq mirë në shkollë,
në djepin e jetës mësohet thjesht.

Jam pemëtar shurdhmemec,
po syri im dëgjon, dëgjon edhe flet.

Ju midis mollëve më keni parë
si kuvendoj me çdo degë, me çdo fletë,
si më ankohen nga të ftohtit e bryma
dhe për një çapkën që me gurë i vret...

E me se merremi vesh,
si kuptohemi vallë nga gjaku, nga fryma?

Dhe kush di mirë gjuhën e bimëve e të pemëve,
kush dëgjon zërin e ëmbël të tokës,
si nuk ditka gjuhën e njerëzve,
të shokëve.

POPULLI PËRCJELL DEPUTETIN

Këtu ka lindur, është bir i këtij vendi,
gëzimin të paktë e gjerbi dikur.
Këtu sa herë shpirti i dhembi,
kokën pështeti rëndë mbi gur.

Këtu mirrte culen, ulur mbi cfakë
e loti pikonte në këngë.
Përqark ballërrudhosur malet e lartë,
hëna e përgjakur si zemër e ngrënë.

Këtu vetëtiu përpara çdo prite,
në krahë me një shok të plagosur.
Këtu një kupë dhallë, ca misërnike
i nxori i dhembshuri popull.

Dhe populli ja, e mban prapë në gji,
siç mban kodrën mali përballë.
Këtë askush s'e ndien si ai,
ndryshe si mund të rronte i gjallë?

Dhe ja: prehri i tij mbushet plotë
fëmijë, e shelegë, e qershi...

Duart që s'iu drodhën në shqotë,
përse kështu u dridhkan tani?

I mbushet shpirti i bardhë plot këngë,
si deti kur ndien përbrenda stuhinë.
Një iso sa vetë malet e rëndë
thërret shokët dëshmorë të vijnë...

Buzë më buzë me nxënës, barinj, bujq,
s'u ndaka dot nga malet ngjyrë plumbi.
Kur zemra rreh çdo ditë si në luftë,
malli gërryen më shmuë se lumi...

Merre, o bir, këtë degë me vete,
nga mollët tona të kuqe.
Se zemrat hapur si sepete
kanë gjithçka që na duhet...

Merri, o bir, një grusht me lajthi,
s'tregohet sa mblodhëm sivjet.
Mos na i kthe, harrove vallë ti
atëherë kur të dhamë një grusht me fishekë?

Merri, o bir, dhe ca kokrra gruri,
e korrëm gëzuar dhe grurin e ri.
Po ç'ditë, o bir, Partia na pruri,
edhe nga ky gur u nxjerrka flori...

Dhe zemrat tona i merr, zemëro,
siç more puthjet e ngrohta me radhë.
Partisë ia shpjer, atje në Byro,
nga malet që jetojnë kohën e bardhë.

LIGJËROVE PËR TË RËNËT

Një këngëtar i popullor

Ligjërove për të rënë,
këngë hodhe përmbi ta.
Me barut i mbushe këngët
dhe me dallgë të mëdha.

Këmbëkryq ti thure ligje,
zemra jote si një zog,
shteg më shteg zinte çukiste:
Ngrihi dhe një herë, o shokë.

E ja, rridhte fjala jote
bashkë me lotin që çan gurë
dhe në ballë të asaj ode
sikur ndizej një flamur.

Rrotull trimat kokë më kokë,
si yjet në një natë vere.
Ç'shkarë i mblodhi ata tok
nëpër male, borë e erë?

I këndove gjithë të rënë,
na i ngjalle përsëri.
Të hequr nga të pangrënë,
vetëtimat përmbi sy...

Po tani që vdiqe ti
kush këndon e kush thur ligje?
Loti pezull ja tek irri,
burrat si gërxhe në brigje.

Ç'presin vallë, presin ty,
mos po çohë ia merr vetë?
Ja, po rrjedh një melodi,
si një fllad nga mali zbret...

Është era që sjell këngët,
zëri i barit tek buis.
O bobo ç'ma mbushe zemrën
me plot dufe trimërish.

I këndove gjithë të rënë
dhe në ligje, dhe në valle,
gjersa ike vetë, si hënë
që kapton tutje nga malet...

MOTRA E KUFITARËVE

Natë në kufi.

Pjalmi i borës ngado mërmëron,
po kloni ç'ka që ndez me klithmë njërin sy?

Në gjakun e tokës
alarmi vrapon e vrapon...

Babai rendtte
me pushkë nëpër natë,
a thua një emër do gjente në përpjekje?

Një emër për mua, të bukur si bora e parë,
le të jetë e shpuar nga plumbat kjo natë.
Unë klitha dhe klithmat babait i ranë
si zogjtë e borës mbi supe në pritë atje larg...

Ja, një nga një vijnë kufitarët mes borës së bardhë.
Tani zëri im si cicërimë dashurie zë rrjedh.
Më marrin në duar, hopa, si pulëbardhë,
si yje të bukur sytë e tyre përreth.

Kalojnë vitet e unë hëdh shtat këtu pranë postës;
ikin e vijnë kufitarë, i përcjell dhe i pres.
A do të ketë kaq letra një tjetër vajzë në botë,
me kaq mall dhe dashuri të singurtë?

Dhe si ata dikur, vrapoj mes flakëve e plumbave,
kur bie borë e mjegulla përtyp shtigjet.
Dhe po kaloi një shkelës tek Shtegu i Pëllumbave,
kjo do të thotë, vëllezër, mos prisni nga unë
përgjigje...

Dhe mbetet piramida kënga ime e parë,
dhe mbetet piramida djepi im i fundit.
Së toku gjithë jetën, vëllezërit e mi kufitarë,
ne jemi syri i pafjetur i tokës dhe vrapi i plumbit.

BUKURI E KËSAJ JETE

Rrugë e jetës është e gjatë,
është e bukur qerratesha,
kur godet gjunjët në baltë,
kur përpjek ballin në shkrepë.

Është e bukur kur një qoshe
rehatie e shkëmben
jo me dokrra, fjalë boshe,
por në sulm një vend e gjen.

M'u atje në vijë të parë
ku ndërron pika e djersës
me kallinj të mbirë në arë,
me detal që duhet nesër...

Bukuri e kësaj jete
ka një kut të saktë, të prerë:
Kush jeton vetëm për vete,
mbjell e korr vetëm erë...

**Bukuri e jetës sot
ka një kut të prerë, të saktë:
Kush me popull jeton tok,
bukur rron e jeton gjatë.**

Të qesh zemra, të feks nuri
kur sheh grurin dallgë e valë,
pika e djersës shpon dhe gurin,
pika e djersës mbin si farë.

Dhe kur ule buzëmbremjes
e hedh syrin në ato shkrepë,
bukuria del prej dhembjes
thua dhe të ndizet sedra.

Komunizmin po e deshe
gjer në fund, me gjithë shpirt,
mbaj në mendje fort të djeshmen,
tek e nesërmja i ngul sytë.

Bukuri e jetës sot
ka një kutë prete, të ashtë:
Kush me pognul jeton lok
bukuri...
TË FALA...

Të fala
nga një degë limoni
që të shtrydhi lëng në buzë,
nga një valë buzë Jonit
që t'i puthi gjunjët.

Nga një elektrikist në Bistricë
që shkruante vjersha,
nga ylli i kuq që hedh dritë
mbi dëshmorët lart në varreza...

Atë natë qielli ish me yje, me hënë,
të kujtohet si the?
Ylli i kuq
është syri i hapur i shokëve që flenë...

Ullinjte dhe portokallet që mbollëm
me kokrra u mbushën sivjet.
Nga rruga e mbajnë ende kokën,
ndofta
ti shfaqesh sërish si aksioniste në breg...

Të kujtohet, atëherë ti pate thënë
do të vije këtu të bëheshe nuse, nënë dhe gjyshe.
Këto fjalë s'i mori era,
paskan mbetur këtu, me drunjtë, në çdo rrënjë.

Qyteza u ngrit e bukur si këngë
dhe shokët e shoqet u kthyen si dallëndyshe...

Ti eja, eja, vajzë, akoma ç'pret,
a s'e shikon sa shumë të fala
ruan për ty ky bregdet?

PËLLUMBAT E BATERISË

Çatia e mensës ka përsipër
kafazin plot ëndrra të bardha.
Rreth toka e mbjellë si një libër
e topat rrinë si kryeradha...

Dikush hap radion dhe muzika
i fton pëllumbat në shëtitje.
Nga balli djersa lëshon xixa,
çdo numëror në top. Stërvitje.

Si një mirazh në fluturim
ngjan tufa plot gugitje jete.
Ushtarët marrin vijë shenjimi
gjersa pëllumbat shkojnë në çerdhe.

Dhe në pushim kokë më kokë
ushtarët zënë lexojnë shtypin.
Popujve tutje nëpër botë
buxheti i luftës u merr shpirtin...

Pëllumbi i paqes rripet, rripet,
superfuqitë e kanë vrarë.
Në vend të tij në qiell ngrihet
një shpend... duralumin i rrallë...

Tellallët thonë vjen nga Helsinki
për lumturinë e Evropës.
Në bark raketa me krahë sfinksi
drejtuar në zemër të tokës.

Në fshatin Feks një bateri
gëlon qyshkur në gji të fushës.
Ushtarët qiellin mbajnë në sy
të mos ua nxijë gjëmimi i luftës.

Ndaj komisar Hamiti qesh
tek sheh ushtarët, pëllumbat, topat...
I bukur qielli sipër nesh,
kështu ta kishte qiellin bota.

ZËRI I TOKES

(monolog ushtari)

Më flet tokë e dashur, më flet guri i ashpër
herë me urtësinë e çmuar të një plaku,
herë si një fëmijë që ëndrra e pastër
i ka çelur në sy si gonxhe zambaku.

S'u jetoka dot pa gjithë këta zëra,
zemrën dhe jo veshin e puthis mbi tokë.
Po të ndahesha prej tyre do më shterte kënga,
me të ziun korb unë do kisha shok.

Koha është jona dhe punon për ne,
por në horizont herë dridhet lloha,
herë dridhet një klithmë, herë shfaqet një ré,
tej kufijve larg lirinë e vënë në topa...

Tokë e përtëritur, lule në shkëmb rritur,
me ballin e ndritur si kurora e hënës,
me gjuhë të thëllëzës duke çuquritur
me këngët e djepit, me zërin e nënës.

Na thërret ngaherë ta mbrojmë me gjak
bajrakun e kuq, duvakun e shqipes.
Në ju dredhtë qepalla asaj sado pak,
krahu ynë i shpatës në rrënjë le të pritët.

Tokë e përtëritur nën diell ka fronë,
ne në gji të saj dhe burra të rritur
e ndiejmë të mitur veten gjithmonë
dhe malli për gurët o sa na ka pikur...

Dhe ky mall i valë është më i ëmbël
kur ti je ushtar i jetës mbi tokë
jo vetëm me pushkë, por edhe me këngë,
jo vetëm me zemër, por edhe me kockë.

Në sup arma ime nuk më peshon kurrë,
njëlloj si dhe krahut peshën nuk ia ndiej.
Me ty, pushkë e dashur, po u desh në luftë
përmbi lava plumbash pa droje kapërcej.

Jam krenar për ty, pushkë, o shoqja trime,
kurdoherë këndojmë bilbil së toku.
Netëve kur marshoj, në borë a thëllime
zërin ta dëgjoj si cicërimë zogu...

Pushka është për mua syri, djali i vetëm,
në llogore lufte shoku më i shtrenjtë.
Në dëgjofshi se dhe për të dhashë jetën,
tre fishekë i zbrazni diku në një breg.

Në transhe kur fryn murlani e bën ciknë
dhe duhet të marr të paktën një sy gjumë,
pushkën e mbështes në gji, aty në shpirt,
përmbi të pëllëmbën ia hedh si një gunë...

Kur marshoj në shtigjet e sorkadheve,
kur më lan shiu, si s'më lau as nëna,
pa duroni ju, u them shpatullave,
e nën kapotë pushka afshin merr nga zemra.

Me një qendër zjarri pozicioni im
nis diku në ledh, në shkëmb a vetull mali.
Si një sy shkabonje syri im përfshin
gjithë ç'kam të shtrenjtë e më merr malli.

Ja një shteg i ngushtë në të egrat shkrep,
përmbi borë shquhet gjaku partizan...
Sa më madhështore qenka e vërteta,
gjaku nëpër shekuj aq më tepër mban.

Malli im i zjarrtë, o ky mall ushtari,
më merr për një rrugë diku në Veri...
Përmbi supe mbaja shami vullnetari,
Cemi i kulluar më rridhte nëpër sy.

O ky mall ushtari më merr dhe më çon
Jug-Veri, në çdo pëllëmbë të tokës.
Kështu vetvetiu merr ky pozicion
dhe përmasa malesh dhe fytyra shokësh.

Brenda syrit tonë si në sy të shqipes:
gjithë relievi, çdo udhë e çdo kthesë.
Ja kështu, Atdhe, madhështor më ngrihesh
ndaj kush vdes për ty, vërtet i bukur vdes.

Shok, duhet ta kuptosh se në vezmen tënde
plumbi sot na vlen sa një predhë topi
dhe të mos harrosh: yt gjysh ka ngrënë lëndë,
e djali i tij një ditë vdiq veç nga të ftohtit...

Duhet t'i provosh gjunjët gjer në baltë,
lloha kur të rreh me kopan të lagët
dhe të çash përpara mu si në asfalt,
detyrës ditore pa i lënë gjë mangët.

I pështyj gjithë ata bulçinj të ndyrë
që po shfryjnë e fryjnë frikën përmbi glob,
Frika helm për trimat, vdekje e mynxyrë,
një kërbaç i hekurt mbi kokë për çdo komb...

Shpirti i sulmit rrjedh nga sytë tanë
si një melodi e bukur, e partishme,
si visar të çmuar prindrit na e lanë
nga koha e lavdishme, për ditë të stuhishme.

Pozicioni im toka jonë e vogël,
i pathyeshmi Atdheu ynë i madh,
Gjarpërinjtë e zinj sapo nxjerrin kokën
përmbi supe ndiejnë të tmerrshmen shpatë.

Nuk ka asnjë skutë për të tyret vezë,
plori i diktaturës thellë bën qilizmë.
Syri ynë çdo ditë çelur si pranverë,
rruga jonë e bukur komunizëmë.

Zemra jonë e fortë si palcë bliri
ka përreth heronj, bij të një nëne.
Fjala shok si puhizë zefiri,
fjala shok si trokëllimë zemre.

Mbrojmë këtë tokë të lirë e të begatë,
lufta jonë është vetë e vërteta.
Kur për ty, Atdhe, turremi në flakë
fatin më të bukur na dhuron vetë jeta.

Pozicioni im, vendi ynë i madh,
toka jonë e kuqe, llogore shqiptare.
Mbrojmë kudo agimin komunist që zbardh
nëpër barrikadat proletare...